

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 45/2024-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 1Sa/40/2019-173 z 9. februára 2022 a rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Ssk/109/2022 zo 14. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom krajského súdu č. k. 1Sa/40/2019-173 z 9. februára 2022 a rozsudkom najvyššieho správneho súdu sp. zn. 7Ssk/109/2022 zo 14. júla 2023. Sťažovateľ navrhuje obe napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie Sociálnej poisťovni.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí, ktoré si ústavný súd zabezpečil z verejne dostupných zdrojov, vyplýva, že sťažovateľ ako vodič motorového vozidla patriaceho jeho zamestnávateľovi bol účastníkom dopravnej nehody, pri ktorej došlo k poškodeniu jeho zdravia. Sťažovateľ bol rozhodnutím Okresného dopravného inšpektorátu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice II z 11. septembra 2002 uznaný za vinného z priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, dopravnú nehodu mal zaviniť tým, že nedal prednosť v jazde vozidlu idúcemu po hlavnej ceste. Sťažovateľ sa vzdal práva na odvolanie aj práva na doručenie písomného vyhotovenia rozhodnutia. Následne sa sťažovateľ neúspešne domáhal obnovy priestupkového

konania, podával aj trestné oznámenia v tomto smere, mal podozrenie zo sfaľšovania svojho podpisu na zápisnici.

3. Z dôvodu zavinenia dopravnej nehody nemal sťažovateľ nárok na náhradu škody vzniknutej na zdraví od svojho zamestnávateľa, aj keď šlo o pracovný úraz. Sťažovateľ žiadal súdnou cestou od zamestnávateľa o. i. náhradu straty na zárobku, náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia a náhradu účelne vynaložených liečebných nákladov, tento nárok bol postúpený Sociálnej poisťovni. Okrem toho sťažovateľ podal na Okresnom súde Košice I žalobu o určenie, že zamestnávateľ mu zodpovedá za vzniknutú škodu. Okresný súd žalobu zamietol, odkázal pritom na rozhodnutie okresného dopravného inšpektorátu o zavinení nehody sťažovateľom, ktoré bolo právoplatné a z ktorého musel okresný súd vychádzať. Rozsudok okresného súdu bol potvrdený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 207/2016 z 22. júna 2017.

4. Následne o nároku sťažovateľa na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia rozhodla Sociálna poisťovňa, pobočka Liptovský Mikuláš tak, že mu žiadané nároky nepriznala, pretože jeho zamestnávateľ sa zbavil zodpovednosti za pracovný úraz s poukazom na právoplatné rozhodnutie okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu. Sťažovateľ napadol rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu odvolaním, Sociálna poisťovňa ako odvolací orgán potvrdila napadnuté rozhodnutia.

5. Napadnutým rozsudkom krajský súd zamietol správnu žalobu sťažovateľa proti rozhodnutiam Sociálnej poisťovne. Správny súd uviedol, že námietky sťažovateľa smerujúce proti zákonnosti prejednávania priestupku z roku 2002 už boli súdmi preskúmané a ich rozhodnutia sú právoplatné. Rovnako aj zodpovednosť zamestnávateľa bola právoplatným rozsudkom súdu posúdená, žalovaný správny orgán vychádzal z judikovaných záverov.

6. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu kasačnú sťažnosť, v ktorej opätovne namietal proti postupu odškodňovacej komisie zamestnávateľa, proti zákonnosti prejednávania priestupku vrátane konaní o obnovu priestupkového konania a proti následnému súdnemu konaniu o preskúmanie rozhodnutia o priestupku, ako aj proti súdnemu konaniu o určenie zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz a proti záverom rozsudkov okresného súdu a krajského súdu vydaných v civilnom súdnom konaní.

7. Napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu bola kasačná sťažnosť zamietnutá. Kasačný súd poukázal na § 198 ods. 1 písm. b) a § 203 Zákonníka práce v znení účinnom v rozhodnom čase, v zmysle ktorých zamestnanec, ktorý utrpel pracovný úraz, má nárok v rozsahu, v ktorom zamestnávateľ zodpovedá za škodu, na poskytnutie náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) musel aj žalovaný správny orgán pri posudzovaní týchto nárokov postupovať podľa uvedeného ustanovenia, pretože sťažovateľove nároky vznikli pred 1. januárom 2004. Z predvetia § 198 ods. 1 Zákonníka práce je tak celkom zrejmé, že nárok sťažovateľa na bolestné a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia mu patril len v rozsahu, v akom zamestnávateľ zodpovedal za pracovný úraz. Žalovaný správny orgán tak nemohol sťažovateľovi priznať viac, než na čo by bol mal nárok proti zamestnávateľovi. Pokiaľ sa teda zamestnávateľ celkom zbavil svojej zodpovednosti za pracovný úraz, nemal proti nemu sťažovateľ žiadne nároky, a preto mu takýto nárok nemohol priznať ani žalovaný správny orgán. Obsahovo rovnaká norma je vyjadrená aj v § 110 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého nárok

na úrazové dávky nevzniká, ak sa zamestnávateľ celkom zbavil zodpovednosti za pracovný úraz (s odkazom na § 196 ods. 1 Zákonníka práce).

8. V prípade sťažovateľa bolo potrebné vyriešiť predbežnú otázku zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz. O tejto otázke rozhodli právoplatne civilné sudy, ktoré vec posudzovali meritórne, nešlo o procesné rozhodnutia a ani o zamietnutie pre nedostatok právneho záujmu na požadovanom určení, správny orgán vychádzal z týchto rozhodnutí, nemohol si o tejto otázke urobiť vlastný úsudok. Sťažovateľ v správnej žalobe, ale aj v kasačnej sťažnosti celkom opomína viazanosť žalovaného správneho orgánu právoplatným rozsudkom súdu. Viazanosť v tomto zmysle znamená, že správny orgán nemohol otázku zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz riešiť inak, než ju vyriešil súd v právoplatnom rozsudku, a preto ani správny orgán, ale ani správny súd nemohli vykonávať dokazovanie na jej riešenie, ale ani dokazovanie, či bola alebo nebola vyriešená správne. Z týchto dôvodov v prerokovanej veci neboli polemiky sťažovateľa týkajúce sa správnosti priestupkového konania, správnosti postupu zamestnávateľa alebo správnosti skutkových zistení okresného súdu relevantnými. Ak teda sťažovateľ vyčíta žalovanému správnenému orgánu a správnenému súdu, že prihliadali len na rozsudok civilného súdu a nezaoberali sa celou vecou nanovo, vyčíta im postup, ktorý zodpovedal zákonu, čo zakladá dôvody na odmietnutie kasačnej sťažnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Proti napadnutým rozsudkom správneho súdu a kasačného súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej rozporuje posúdenie otázky miery zavinenia zamestnávateľa na pracovnom úraze z roku 2002, poukazuje na listinné dôkazy, ktoré interpretuje so záverom, že neporušil dopravné predpisy a bol obvinený z toho, čo sám nezapríčinil. Sťažovateľ trvá na porušení označených základných práv rozhodnutiami Sociálnej poisťovne, ako aj rozhodnutiami správnych súdov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľom tvrdené porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v dôsledku vydania napadnutých rozsudkov krajského súdu a najvyššieho správneho súdu, ktoré nesprávne posúdili otázku zavinenia sťažovateľa v súvislosti s dopravnou nehodou z roku 2002, ktorá bola pracovným úrazom, čo malo za následok, že mu nevznikol nárok na náhradu škody na zdraví v dôsledku pracovného úrazu.

III.1. K namietanému porušeniu označených základných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:

11. Argumentácia sťažovateľa vo vzťahu k rozsudku krajského súdu je argumentáciou použitou aj v kasačnom konaní. Ústavný súd konštatuje, že podanie kasačnej sťažnosti bolo pre neho dostupným prostriedkom ochrany jeho práv a ústavný súd bude posudzovať ústavnú udržateľnosť rozhodnutia najvyššieho správneho súdu (bod III.2). Ak teda právny poriadok umožňoval sťažovateľovi domôcť sa ochrany základných práv proti ich porušeniu rozsudkom krajského súdu

v kasačnom konaní, potom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy niet právomoci ústavného súdu na poskytnutie takejto ochrany. Sťažovateľ napokon ani netvrdí, že niektorú z jeho námietok nemohol uplatniť v kasačnom konaní.

12. Vzhľadom na to, že je úlohou nielen ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti z uvedených dôvodov (bod 11 tohto odôvodnenia) podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (výrok 1).

III.2. K namietanému porušeniu označených základných práv napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu:

13. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť bez právneho zastúpenia, na výzvu ústavného súdu sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu s poukazom na nepriaznivé majetkové pomery. Pri skúmaní žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu je ústavný súd povinný skúmať nielen majetkové pomery sťažovateľa, ale aj posúdiť, či nejde o zjavne bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Z tohto dôvodu podrobil ústavný súd napadnutý rozsudok kasačného súdu vecnému prieskumu.

14. Námietky sťažovateľa spočívajú v rozporovaní jeho zavinenia dopravnej nehody z roku 2002. Otázku zodpovednosti za vznik dopravnej nehody posudzoval okresný dopravný inšpektorát, ktorý právoplatným rozhodnutím uznal sťažovateľa vinného z priestupku. Sťažovateľ ďalej v civilnom konaní žiadal o určenie zodpovednosti za vznik pracovného úrazu vzniknutého ako následok dopravnej nehody z roku 2002. Súd prvej inštancie a následne aj odvolací súd právoplatne rozhodli, že jedinou príčinou vzniku pracovného úrazu bolo zavinenie sťažovateľa pri dopravnej nehode, pretože pracovný úraz vznikol v príčinnej súvislosti s touto nehodou, konajúce súdy boli viazané rozhodnutím príslušného orgánu o tom, že sťažovateľ bol uznaný vinným zo spáchania dopravného priestupku, v dôsledku ktorého vznikla dopravná nehoda, pri ktorej sám sťažovateľ utrpel pracovný úraz. Zamestnávateľ sa zbaví svojej zodpovednosti za škodu za pracovný úraz, ak preukáže zavinené porušenie predpisov zo strany zamestnanca s poukazom na § 196 ods. 1 Zákonníka práce. Rozhodnutie o priestupku je právoplatné a viazanosť týmto rozhodnutím vyplynula z § 135 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie.

15. Závery najvyššieho správneho súdu o nemožnosti Sociálnej poisťovne opätovne posudzovať otázku zavinenia zamestnávateľa na pracovnom úraze z dôvodu, že o tejto otázke už bolo právoplatne rozhodnuté v civilnom konaní, pričom správny orgán bol týmto rozhodnutím viazaný, sú v súlade so zákonom (§ 198 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z.) a zároveň sú ústavne udržateľné. Zodpovednosť sťažovateľa za priestupok bola právoplatne posúdená príslušným orgánom okresného riaditeľstva Policajného zboru, týmto rozhodnutím je správny orgán viazaný a túto otázku si nie je oprávnený posúdiť sám v zmysle § 198 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. Zodpovednosť zamestnávateľa za vznik pracovného úrazu ako následku dopravnej nehody zavinennej sťažovateľom bola vylúčená právoplatným rozsudkom civilného súdu. Táto otázka predstavuje prejudiciálnu otázku v zmysle § 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., o tejto otázke si

správny orgán môže vytvoriť vlastný názor, ak tu neexistuje rozhodnutie príslušného orgánu, resp. môže dať podnet na rozhodnutie príslušnému orgánu.

16. Možno teda konštatovať, že námietky sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti nie sú relevantné a ani spôsobilé vyvolať sťažovateľom sledovaný následok v podobe vyslovenia porušenia označených práv a následného zrušenia napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu.

17. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia označených základných práv rozsudkom najvyššieho správneho súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (výrok 1).

18. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) a g) zákona o ústavnom súde nie je splnená druhá podmienka na postup ústavného súdu podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a to že v právnej veci sťažovateľa nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. V dôsledku uvedeného ústavný súd sťažovateľovej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhovel (výrok 2). Tým je zároveň subsidiárne daný vo vzťahu k výroku I tohto uznesenia aj dôvod na odmietnutie sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde.

19. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jeho návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2024

Libor Duľa
predseda senátu